

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Helyben: Vidéken:
 Egy hóra. . . . . 1 kor. Egy hóra. . . . . 1 kor. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 . . . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolós szerkesztő:
II. J. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Plac-utca 47. és 49. szám.

Nagy Magyarország.

4. A kereskedelem.

A kereskedelem iparunk és gyár-
 iparunk gyengesége folytán kényszer-
 rülve volt eddig idegennek lenni, mert
 hiába rendel magyar nyelven rum
 burgi vásznat legfeljebb félretették ad-
 dig, míg valaki lefordította. Ha azon-
 ban az ipar és gyár-
 ipar már a miénk, kereskedőinknek feltétlenül consolida-
 tióba kell lépni, hogy csakis magyar
 termékeinket árulják, ha ezt egyik má-
 sik nem tenné, a boycott kijózanítaná.
 A magyar kereskedelem fellendülése
 maga után vonná az ipar fejlődést, s
 a kettő egymással szoros kapcsolat-
 ban soha nem látott virágzásnak in-
 dulna, ha csak a belföldi fogyasztás
 számára termelnének is. A jobb meg-
 élhetési viszonyok haza csalogatnák
 elszakadt véreinket s az általános
 munkakedv — melyet eddig a csüg-
 gedt remények békóba vertek — pár
 évtized alatt gazdaggá tenné a nem-
 zetet, s igazi tejjel mézzel folyó Kana-
 ánná varázsolná a sivatagot is.

5. A magyar föld uralma.

Hazánknak roppant nagy szeren-
 csétlensége, hogy óriási uradalmakkal

szemben százazrekre megy az ugyne-
 vezetett földéhesek serege. A holtkézi
 birtokok a mágnás uradalmak, me-
 lyeknek jövedelme hajdan bandéri-
 umok szervezésére, templomok és is-
 kolák építésére és fenntartására volt
 szánva, most mint tehetetlen tömegek
 állják útját a nemzeti fejlődésnek. A
 középszerű birtokok urai egy-egy roz-
 esztendőt nem képesek kiheverni s
 az adósságok elnyelik mihamar a ta-
 lajt lábaik alól. Apróként pusztulnak
 el a köznemes családok, helyet adva
 az új magyaroknak; azok a közne-
 mes családok, melyek évszázadokon
 keresztül tartották erős vállaikon szent
 István birodalmát.

Mind sűrűbben közeleg az az
 idő, melyben a papi birtokok — me-
 lyeknek csak haszonélvezői a papok
 — állami kezelésbe vétessenek. Elmul-
 tak már azok az idők, mikor vagy-
 nukkal missiót teljesítettek. A modern
 Franciaország már régen fizetést ad
 papjainak. Nálunk a sokat emlegetett
 közjótékonyosság csak álarcz, mert hi-
 szen százezer koronából könnyen ad-
 hat hatvanezer koronát, a kinek se
 felesége, se családja, a többi rész per-
 sze elcsuszlik-mászik a jó rokonok ke-

zén. Ez olyan paradox állapot, a melyen
 csak az államnak kötelessége segíteni.
 Gazdálkodáshoz úgy sem érthet az, a
 ki egész nap tudományjal foglalko-
 zik, tehát vagy bérletbe adja, vagy el-
 kell nézni a tisztviselők manipulációt.
 Igenis bérbe kell adni, de az államnak
 és parcellázva, hogy sok szegény em-
 ber megkeresse rajta mindennapi ke-
 nyerét, melyért a főur nemcsak a
 maga nevében könyörög.

A főuri birtokok jövedelme leg-
 többnyire hiábavalóságokra megy el és
 pedig leginkább külföldön. Ezeknek
 jórésze is nagybérleti rendszer szerint
 sokszor bevándorolt kétes alakok meg-
 gazdagítására szolgál. Miért ne lehetne
 ez pusztuló gentrynk felkarolására, se-
 gitésére szolgáló tényező. Azért, mert
 nincs benne vállalkozási szellem s
 saját pusztulásának szomorú példája
 előtte lebeg. Pedig annak a faluvégi
 korcsmárosnak felényi pénze sincs,
 mikor a bérletbe belevág, de mégis
 sikerül neki, mert nagybérleti rend-
 szernél, ha az egyik művelési ág el-
 veszett, a másikon duplán kinyeri. És
 ha már jól megszédte magát, pár ezer
 korona jótékonyosság után megkapja,
 illetve megszerzi a nemességet. Mindez

Asszonyok a csatatéren.

Mandszuri tábori élet.

Dasincaóban voltunk. A hadtest vezér-
 karával eljött Liaojangból a hadtest kórháza
 is ide . . . . . Azok az irgalmas ápoló asszo-
 nyok, akik ebben gyakorolják magasztos hi-
 vatásukat, csaknem mindannyian a harcél-
 ben küzdő tisztek felesége.

Esténként lehet ezeket az asszonyokat
 látni, amint a nap fáradalmi után pihenő
 órát tartanak s fehérre meszelt házacskáik
 küszöbén ülve, teájukat iszszák. Szűkes és
 szegényes az ő mostani háztartásuk és még-
 sem kívánkozik a nevelőintézetek hajdan
 kényeztetett növendékei közül egy is az el-
 hagyott kényelembe.

— Grické, forraljon vizet a szamovár-
 ban, vendégünk van — így szól egyik a
 tisztiszolgálóhoz.

Ő is amaz ápoló-rend ruháját viseli,
 mely uriaszonyokból alakult, a szürke kön-
 tőt és a hófehér vászon fejkendőt, a mely
 haját és nyakát eltakarja.

A vendégnek, ki éppen most száll le

a lóról, porral fedett az arca, a ruhája
 piszkos és kopott.

— Jó napot! Szimucumból jön
 nemde? Hogy van a férjem?

— Nincs semmi baja, hála Istennek.
 Most előrsi szolgálaton van.

— Oh Istenem! . . .
 Aztán mindketten hallgatnak.

A fáradt, naptól barnult jövevénynek
 kétségkívül rendkívül szép napnak látszik
 ez a mai, amikor valami kínai faluban való
 tengődés helyett, itt ül szemben a fiatal,
 szeretetreméltó nővel, akinek rózsás arca
 és a fehér kendő alul kiszabadult ragyogó
 szőke haja őt talán a hazában hagyott ked-
 vesekre emlékezteti.

De nem úgy a szegény asszony, akit
 bizonyára gyötrelmes kínoz a lelki legdrá-
 gábbért. Mert jól tudja ő is, hogy mi az,
 mekkora veszély az: ott lenni elől a posz-
 tokon. Jutott már harci tűzbe a kórház is,
 akkor látott gránátzúzet és most is látja
 mindennap a halottak és sebesülteket, akiket
 onnon elülről az állomás épületébe hordanak.

Férjének kapitánya, ezredese is köz-

tük volt, Eshetett az eső, vagy süthetett a
 nap, mehetett sok vonat vagy kevés: a se-
 besültek nem hiányoztak soha.

Borzasztó kép gyötri őt: elképzelni,
 hogy férje is, ezer kintól gyötrelmes ejszaka
 után, ott fekszik a holtak között. Vagy nem
 látott e hasonlót csak a napokban is egy
 sebesült szállítókoszin. És úgy érzi: ez ál-
 datlan háboru szétmarcangolja fájó idegeit
 megöli, megfojtja az ő ifju boldogságát.

— Igérje meg nekem — szól a jöve-
 vényhez, — hogy tudósít, ha férjem megse-
 besül, vagy meghal. Sokkal könnyebb lesz
 nekem az igazságot megtudni, mint bizony-
 talanságban élni. Hisz már megpróbáltam
 hozzászokni ahhoz a gondolathoz, hogy ő,
 vagy a bátyám elesnek e háboruban, mely
 ennyi áldozatot kíván . . .

Másik uri ápolónő közeledik a házac-
 skához. Gyönyörű, karcsu alak fehér kendő-
 vel és kötényvel. Finom metszésű bájos
 arca azokra az angyalfejekre emlékeztet,
 amelyeket némely régi bizánczi képen lát-
 hatunk.

— Nos, látta a férjemet? — kérdi he-

Ki akar sok pénzt

megtakarítani férfi-
 fiu- és gyermek ruha
 vásárlásnál? az ke-
 resse fel

Gerő E.

ruha áruházat. **DEBRECZEN,**
 plac-utca 47., a Dréher sör-
 csarnok kapuja mellett, (az
 „Emke“ kávéházzal szemben.)

Pártoljuk a helyi ipart.

Czipők mérték után gyorsan
 és pontosan készülnek.

Ajánljuk a n. é.
 közönség szíves
 figyelmébe saját
 készítményű

cipő-raktárunkat.

Tisztelettel
ELFENBEIN és KLEIN
 Plac-utca 72-ik sz.

Ára 7 korona 50 fillér.

nem volna olyan nagy baj, mert hiszen minden országgyűlésen honosítottak néhány indigen át, különösen régebbi időkben. Sokkal nagyobb veszedelem az, hogy idegen államok alattvalói valósággal vadásznak eladó magyar földekre s jövedelmük kipárolog az országból. Ez ellen már nemcsak tiltakozni kell, hanem országgyűlési törvények által gátat vetni. És pedig először progressív adót behozni, másodsor minden olyan magyarországi földbirtokost, a ki ez ország határára kívül él 2 hónapnál tovább tartó ideig s nincsen valamelyes diplomatiái szolgálattal ezen progressív adó kétszeresével sújtani, legyen az bár magyar mágnás, vagy német herceg, vagy osztrák főherceg. Ehez jogunk van és követni kell. Majd haza szalad akkor Bécsben és Párisban lakó 500 mágnásunk, Annyi kulturális intézetünk hiányzik, hogy bizony nem fog ártani egy kis mellékjövedelem az állam részére. Kis jövedelem? Óriási jövedelem a papi birtokok állami kezelésével együtt, a mely soká úgy sem késhetik. Hiába a felvilágosodást még a kanász is megérzi, s belátja, hogy a nymbus csak mesterséges fény.

Létesülhetnének abból egyetemek, népkönyvtárak, gazdasági iskolák, szárazföldi és vízi utak, kórházak, bányaszatra való költségek, csak vaskeztüvel kell belemarkolni a darázsfészekbe, egy ideig zugnának bu. nának; de hát a haza érdeke az első.

A két királyi nővér.

Stefánia találkozására Lujza hercegnővel.

Emlékezzünk bodrog-olaszi levelezőnk-ről, aki két hónap előtt Lónyai Stefánia grófné ott időzésekor jelentette nekünk, hogy a bodrog-olaszi kastélyból levél ment Lujza hercegnőhöz és bár grófné Lónyayné nem avatkozott nővére megszabadulására készített

vesen, csak úgy, mint az előbbi. És aggodalmas tekintettel foglal helyet a kis fehér lépcsőn.

— Oh igen, három nap előtt találkoztunk — felel a vendég.

— Hogy van; nincs baja?

— Nincs, semmi baja nincsen.

Az egyszerű, csiszolatlan tiszt megérti, hogy nem lehet mindent elmondania, amit tud. Elmodja hát a fájdalomba merült asszonynak, hogy mit művel a férje, milyen színben van, mit tesz és beszél, hogyan eszik és iszik.

— De mint vannak önök? — kérdi aztán egy csésze teát vevén át a keskeny kis kezeckéből.

— Oh, mi csak úgy élünk a pillanatnak, egyik napról a másikra. Ha férjünk meglátogathat bennünket és láthatjuk, hogy egészséges, akkor az örülésig boldogok vagyunk. De azután . . . azután másnap ismét döngnek a japán gránátok, füttyülnek átkozott golyóik! De ugye nemsokára út az ő órájuk is, nemsokára ők lesznek leverve, megalázva!?

— Igen, nemsokára a miénk lesz a győzelem, — felel a tiszt, de olyan furcsán ejti ki ezt a szót: nemsokára . . .

Irta: Krasznov Miklós.

tervébe, de tudomást szerzett róla. Stefánia már régen ingerült nővére sorsa miatt. A durva erőszaknak minden eszélyéről tudott és nem egyszer volt hasznos az ő beavatkozása a bánásmód enyhítésére. Erzsébet királyi hercegnő is többször járult a király elé, beavatkozást kérve a bánásmód ellen, amelyben édesanyja nővérét részesítik. A király mindig hajlott kedves unokája számára és sűrűn tételt jelentést. Persze, a jelentés mindig kedvező volt. Utoljára azt jelentették, hogy Pierson orvos hajlékából a hercegnő soha ki nem kívánczik. Hogy mennyi volt a hazugság, arról Mattasichon kívül még csak egy lény tudott, Lujza hercegnő nővére, Stefánia hercegnő. A grófné minden héten kapott levelet, a melyet különböző városokban adtak fel az ő címére. A leveleket nem Lujza hercegnő írta, csak ellenjegyezte. Férji írása volt a levél, még pedig nem éppen művelt emberé, a miből azt következtetik, hogy a már leplezettéken kívül volt más is, aki Lujza hercegnő titkairól tudott és titkait közvetítette.

Stefánia éppen a bodrog-olaszi időzés után már utban volt nővérehez Lindenhofba, de az udvartól jött az értesítés, hogy a látogatást ott nem szívesen fogadják.

A látogatás hírével szemben ma ezt jelentik Párisból.

Lujza hercegnőt még nem látogatta meg Párisban nővére, Lónyay Elemér grófné. Lujza hercegnő Párisban egészen az ő védelmére alakult liga védelme alatt áll. A hercegnőhöz közel állók kijelentik, hogy a hercegnő személyes szabadságának biztosítása mellett jöjjön Bécsbe, hogy ügyében a megoldás gyorsabban lehetséges lehessen. A hercegnő nem felelt erre az ajánlatra semmit, még inkább több szabadságot enged a ligának. A liga-lapok jelentik, hogy a hercegnő nem fog bármilyen egyezséget elfogadni, hanem jogait követeli. Nem is fel az esetleges erőszaktól sem, mert mindig egy jól szervezett csapat fogja őrizni. Még rövid ideig várnak, de azután számadást követelnek a hercegnék az utóbbi hét évben elkövetett tetteiről.

Vármegyénk és közelvidéke.

Vármegyei közgyűlés. Rásó Gyula alispán a főispán távollétében Hajdúvármegye törvényhatósági bizottságát szeptember 29. d. e. 9 órára közgyűlésre hívta össze. A közgyűlésnek 57 tárgyat említi a meg hívó.

Új közutak Hajdumegyében. Az új beruházási törvényben 43 millió koronát irányoztak elő közutak építésére. A törvényhatóságoknak e célra 20 millió koronájuk van s így az állam segítségével együtt 63 millió koronára áll készen utkészítésre. Ez összegből 3585 kilométer uthálózat lesz öt év alatt építendő. Hajdumegyére ebből 20 kilométernyi ut esik: Hajdúszoboszló—Szovát, Hajduböszörmény-Polgár és az egyeki vasúti hozzájáró utakat vették fel a tervezetbe. A tervezett utak építése rövid időn belül megkezdődik.

A járási számvevők kinevezése. Biharmegye 17 járásában 17 járási számvevői állás lesz október 1-én elfoglalandó. Az újonnan szervezett állások a községi számadások felülvizsgálatának hatáskörével lesznek felruházva a mint ilyenek a főszolgabírák hatásköre alatt állanak. A pénzügyminisztertől tegnap érkeztek meg a nagyváradi pénzügyigazgatósághoz Biharmegye járási számvevőinek kinevezését tudató okmányok. A miniszter a sok pályázó közül

következőket nevezte ki: Zilahy Samu (Nagyvárad, központi járás), Poynár Géza (Élesd) Márkus István (Szalárd), Ravazdy Barna (Cséffa), Varga Pál (Ermihályfalva), Szentpály József (Tenke), Belády Imre (Élesd), Géczy József (M. Cséke), Papp József (M. Keresztes), Baranyi Menyhért (Beél), Kiss Béla (Margitta), Osváth Jenő (Székelyhid), Petrovsky Béla (B.-Ujfalu), Matisch Dezső (Vaskóh), ifj. Sónyai László (Bihar-Nagybajom), Kozma Józ ef (Nagyszalonta) és Kondor Dezső (Derecske székhelyel). A kinevezettek nagyobb része eddig is állami szolgálatban állott, egy: Márkus István pedig Nagyvárad városánál fogalmazó, ma már be is adja állásáról való lemondását. Az új állami tisztviselők között sokan nagyváradi illetőségűek alig egy néhány idegen.

Rostkovitz Arthur sajtó-pöre.

— Elmaradt esküdtstéki tárgyalás. —

Rostkovitz Arthurról, lapunk helyettes-szerkesztőjével kapcsolatban a „Szegedi Napló” este érkezett pénteki lapszáma ezeket írja: A szegedi esküdtbírók mint sajtóbírók ítélték volna a mai napon Rostkovitz Arthur debreczeni hírlapíró sajtópörében. Rostkovitz Arthur szegedi hírlapíró korábban tevékeny részt vett a tápéi választási küzdelemben és Független Közvélemény című hetilapjában keményen vagdalkozott jobbra-balra.

A választási küzdelem lefolyása után egy csomó sajtóper kapott. A legtöbbnek a vége fementés lett. A tápéi választási küzdelem zajos napjainak az idejéből ered az a sajtóper is, melynek tárgyalására ma gyűltek össze a szegedi esküdtbírók.

A vádló Bentsik Károlyné tápéi tanítónő volt. Rostkovitz Arthur lapjában erősen kritizálta az iskola állapotát, mely szerint egy cseppet sem alkalmas arra, hogy a növendékek erkölcsi és vallásos nevelésben megerősödjének. A tápéi tanítónő leánya és ennek balkézről való férje veszélyeztetik a község iskolájának erkölcsösségét. A tanítónő magánéletével is foglalkozott és szóvá tette, hogy a tanítónő a hivatalos fizetéséről kiállított nyugtáit eladja három négy példányban s utoljára maga veszi fel a fizetést s a becsapott atyafiak, akik a nyugtávasárlást bizonyos kamatok fejében, még pedig úzsorakamatok fejében cselekedték meg, a bélyeges papirossal nem tudtak semmire se menni, a nyakukon maradt.

A hírlapi cikktől meglehetősen nagy port vert föl annak idejében. Megindult a sajtóvizsgálat Rostkovitz Arthur ellen, sajtó útján elkövetett nyilvános rágalmasz miatt, özv. Bentsik Károlyné fejjelentése folytán.

A vád a vizsgálat során meglehetősen összezsugorodott. A kihallgatott tanúk sorra igazolták, hogy Rostkovitz Arthur alapos hírlapról szerzte információit. A királyi ügyészség a vádat ilyenformán elejtette, a magánvádló azonban ragaszkodott a tárgyalás megtartására.

A mai tárgyalásra Tápé község bevonult. Bejött a plébános, a tanító, a jegyző, az esküdt, hogy a vád és védelem részére tanuvallomásokat tegyen. Bejött egy csomó földmives ember és asszony, az iskolázatos szülők. A tárgyalás megtartására azonban nem került, mert a felek kibékeltek. Magánvádló a vádat visszavonta. A törvényszék megszüntető határozatot hozott és Rostkovitz Arthur költségeinek a meghízetésére kötelezte a magánvádlót.

Mi az ujság?

Münnich államtitkársága. Münnich Aurél országgyűlés képviselőről, ki a napokban Debreczenben járt a

rokonai látogatására, mint bizonyos hír érkezik, hogy vele tölti be a király a honvédelmi tárcza államtitkárságát. Ugyanis Gromon államtitkár magas kitüntetéssel nyugdíjba vonul és helyére Münnich Aurélt nevezik ki.

Szerencsétlenség-e, vagy büntény? Szerencsétlenségnek vagy bünténynek esett áldozatul tegnap éjszaka Halacon egy gazdag földbirtokos, akit Szabadkán is sokan ismernek. Az áldozat Terbe Vincze, szabadkai volt lapszerkesztőnek bátyja, aki gazdag ember hírében áll. Holttestét a **vasúti sínekön találták összezúzva a vonat kerekei által.** A holttest feltalálásakor másra, mint szerencsétlenségre gondolni sem mertek. A megejtett szemle, s az ezt követő nyomozás adataiból büntényre is lehet következtetni. Terbe ugyanis szerdán nagyobb összeget vett fel a halasi takarékpénztárból. Ezt az összeget nem találták nála, de azt sem tudták kideríteni, elköltötte, vagy fizetéseket teljesített-e a pénzzel. Nincs tehát kizárva annak a lehetősége, hogy Terbét meggyilkolták, a pénztől kifosztották, s hogy a rablógyilkosságnak a látszatát is megsemmisítsék a holttestet a sínekre fektették, a hol azután a vonat kerekei darabokba tépték. A hír nagy szeneciót keltett Szabadkán.

Új bárók. A király a négy gelsei Guttmann testvért „boliscsei“ elő névvel bárói rangra emelte. Kívánjuk, hogy sohse fájjon a foguk.

A hölgyvadász. A berlini törvényszék előtt tegnap érdekes pör került tárgyalásra. A járásbíró Fichtner György kereskedőt három havi fogházra ítélte, mert az utcákon molesztálta az egyedül sétáló hölgyeket. Egy rendőrtisztviselő megfigyelte, hogy Fichtner egy enyhe júniusi estén a brandenburgi kaputól a Lennéig a fasorban föl s alá sétálva minden egyedül sétáló hölgyet megszólított, akik aztán vagy megvetően mosolyogva, vagy fölháborodva siettek tovább. A rendőrtisztviselő megkérdezte a hölgyeket, hogy molesztálta-e őket a férfi és mindegyiktől igenlő választ kapott. Végre meglátta, hogy Fichtner egy padon, amelyen két hölgy ült, helyet foglalt és beszédbe elegyedett a hölgyekkel. De a hölgyek csakhamar fölháborodva hagyták ott. A tisztviselő őket is megkérdezte és ők elmondották, hogy a férfi vacsorára hívta meg őket és különösen az egyikkel szemben nagyon tiszteletlenül viselkedett. Ezután a rendőrtisztviselő fölszólította Fichtnert, hogy kövesse a rendőrségre. **A járásbíró erkölcsrontás miatt három havi fogházra ítélte** és az ügy az elítelt felebbezése miatt tegnap a fölebbviteli tanács elé került. A törvényszék a büntetést ötven marka pénzbírságra szállította le.

Ébredés a halálból. Különös eset hírejt jelentik Hódmezővásárhelyről: Csorba Ferencz huszéves fiatal legény, mint béres szolgált Hegedüs János vásárhelyi földbirtokos tanyáján. A legény valami csekélység miatt annyira elkeseredett, hogy az istállóban felakasztotta magát. A vásárhelyi rendőrség részéről Privitzer J. rhadnagy ment ki nyomban az eset helyszínére, de mivel a tanya a várostól messze van, csak jó két óra elmúltával ért ki. A rendőrhadnagy, daczára, hogy mindenki halottnak hitte a kötélről már harmadfél órával előbb levágott élettelen bérést, mégis hozzáfogott az élesztési kísérletekhez. Az élesztés csodás eredménnyel járt, mert Csorba Ferencz felnyitotta szemét s mindenki

álmélkodására elkezdett beszélgetni, mintha semmi sem történt volna. A bérést azután hazavitték szülei lakására, ahol kihallgatták. Most tetjesen jól érzi magát.

Egyházak és iskolák.

Esperes választás. A hajdu-szabolcsi egyházmegye h. esperese, **Soltész László** lelkész péntekre tűzte ki az esperes választáson az egyházaknak beadott szavazatainak főtüntetését és összeolvasását. Azonban később kapták az értesítéseket a tagok s ezért csak ma tudjuk meg, hogy ki lesz a hajdu-szabolcsi egyházmegyének Zsigmond Sándor helyett megválasztott új esperese. Minden valószínűség szerint dr. **Baltázár Dezső** szoboszlói lelkész, lapunknak is kiváló munkatársa nyeri el ez előkelő egyházmegyei espereséget.

Presbiteri gyűlés. Vasárnap e hó 25. napján a presbiterium gyűlést tart. A folyó ügyeket tárgyalják le.

UJDONSÁGOK.

Miért tiltották be a Debreczeni Független Ujság utczai árusítását?

Előzmények és igazi okok.

A mig odakatonáskodtam, Kovács József debreczeni polgármester, a szabad sajtó emlőin növekedett 48-as párt volt elnöke betiltotta a Debreczeni Független Ujság utczai elárusítását. És ránk sűtötte, hogy a szemérmes és erkölcsiséget sérti ez az ujság, a hatósági intézkedéseket is rosszindulatulag bírálja, valóságosan izgat, a közrendet veszélyezteti az ujság, melyet azért jónak látott rövid uton betiltani.

Azt hiszem, hogy a midőn ezt a sok kitalált rágalmat papirosra írta: belepirult a végzés irásába a polgármester galaczi levelének iródiákja is. Minekünk e betiltás miatt nincsen okunk pirulni, egyszerűen előadom a betiltás előzményeit és az igazi okokat.

Ennek a betiltásnak nincsen semmiféle közérdekű, fenköltebb erkölcsi alapja. A vakgyűlölet, a vakboszu, nagy részben az engesztelhetetlen papiharag hajtották erre a kitiltó végzésre, a sajtó szabadság elleni merényletre Kovács József debreczeni polgármestert, a szabadsajtó emlőin nagyra növekedett 48-as párti volt elnököt, a kinek magának, mint „csöndes társának“ nagytiszteletű Kiss Albert ev. ref. lelkész püspök jelölt urnak azért leggyűlöletesebb papiros ez az ujság, mert én szerkesztem azt. De hát kicsodák is az én bűneim, vétkeim, hogy azok miatt a Debreczeni Független Ujságot, a hol csak lehet, mindenütt nyomják ezek az urak? Sivár mezőkre fogunk lépni, azért előbb tartunk egy kis kitérőt, ösmerkedjünk meg a mi viharos „barátságunk“ előzményeivel.

Az előzmények.

Már sok évvel ezelőtt is dolgoztam a Debreczenél, mint munkatárs. Akkor még egész komolyan vettem a verseket és az eivtársak hazafias szavallatait és a jó török sem eszükszik szivesebben, hivebben a próféta szakállára, mint például a milyen ragyogó vezérsisakként én tekintetem a nagytiszteletű Kiss Albert ur kemény köcsögkalapját . . . Mindössze az nem tetszett nekem, hogy a nagytiszteletű ur, ha valami közlendője volt az ujság számára, az őrcg Kádár egyházzfival és más hozzátartozóival „rapportra“ szokta hivatni a párt ujság szerencsétlen szerkesztőjét vagy munkatársát. Ez velem is megtörtént egyszer, de tiltakoztam ellene.

Egyéb bajunk minékünk — világ életünkben — egymással sohasem volt; sőt annyira jól emlékeztek reám a debreczeni oszlopos pártfériak, hogy (évek multán vesztőre és vosztemre!) 1901 telén ama sok gazdájú ujság felelős szerkesztőjeül is meghívtak.

El is jöttem. És kezdődött az én kálváriajáramom. Az én embereim sivár lelkének az áttekintése. Midőn mindenfelől a falatra leső öblös, nemzetiszin pántlikás száju ürege meredeztek felém.

Azo ban ekkor még nagyon a káposzta kö alá voltak nyomva. Degenfeld József gróf akkori főispán, kinek a rendszere ellen, a szebb jövő reményétől áthatva, a kitartó hirlapi csatát én kezdtem meg, keményen ült ezeken a honfiakon, akik tehetetlenségökben a fogaikat tetszesök szerint csikorgathatták, sőt az öküket is daczosan marokba szoríthatták, az utóbbit természetesen a zsebbe óvatosan eldugva; mert ekkor igen kevés szavunk volt a tanácsházban. Czudarul keveset adtak reánk. Oly annyira reménytelenek voltunk, hogy a harcra buzdítás helyett kaptam olyan intést is, hagyjak békét Degenfeldeknek, ugyis hiába való az ő rendszerök és hatalmuk ellen küzdeni . . . De végül mégis megértük, a nem várt diadalmas képviselőválasztások sikerei után, (a melyekért végkimerülésig küzdöttem magam is!) hogy gyászkeretes cikkben jelenthettem be a párt-ujság hasábjain Degenfeld gróf rideg bukását.

Izrael éhes népe (a pusztában) nem ujjongott jobban a manának, mint ezek az urak Degenfeld bukásán. A hosszas boru után kezdett felderülni a paklizások és paktumok napja, amidőn a jóindulatu, de a szóra könnyen hajló Puky Gyula főispán került a Degenfeld gróf örökébe . . .

Pártunk oszlopai miad emeltebb fővel, mind hangosabb szóval kezdték élni! Némelyik rész már czélt ért, mások most kezdték egyengetni az utat a megriasztott mamebukoktól elhagyott czitrom- és narancsligetek felé . . .

— A főispánt kimélni kell, ezentul ez volt a kurucztabor jelszava! Hogyne! hisz már a mi inyünk szerinti jámbor ember, Puky Gyula volt a főispán, akinek nagytiszteletű Kiss Albert ur mihamar a gyóntató atyjául is szegődött.

Mint a harc és szókimondás embere: kezdetem alkalmatlanná válni a csöndes-paklizás iránt egyszerre igen fogékony honfitársaimra . . . Egyet-mást a kedvök, illetőleg az érdekek ellenére is merészelttem kivinni, a mi miatt elhidegültünk, majd a szakítás is bekövetkezett és magyarán mondván kidobtak: midőn tapasztalták, hogy a jelszavakkal nem nyugózhatnak le az ő magán, társas vagy családi érdekeiknek jármába.

Első zsurlódások és összehittközések.

Az első zsurlódásunk a III-dik választókerületbeli jelölés alkalmával történt. Midőn a hozzám intézett kérdésre helytelenttem, hogy a Márton Imre irodájának akkor

még teljesen ösmeretlen, érdemtelen ifjú tagját jelölik. Az sem tetszett, hogy mivel én öt semmiféle oldalról nem ösmeretem, nem is ajánlottam az ujságban. Pedig hát következtes és érdektelen pártember lévén: nem is tehettem mást.

Azonban ennél nevezetesebb és marandóbb hatású zsurlódásom volt az, midőn a Kinizsi gyalázó Vázsonyi Vilmos miatt az ugynevezett főszerkesztőmmel kerültem öszszeütközésbe. Nekem volt igazam, midőn Vázsonyit doktort nemzeti hőseink legyalázása miatt tollamra szurtam. De hiában volt igazam! Hiában én védtem az eszményünket, mégis nekem kellett elhallgatni, az öcsársókat elnyelni, mert a Thaly Kálmán fővezérlete alatti kurucz táborból senki sem állott mellém. Kovács József pártelnök ur is csak fanyargott, engem csillapított. Ezt is az érdekek politikai kívánta így.

Ámde ezek mind csak csekélyebb jelentőségű zsurlódások voltak, az igazi öszszeütközés, a máiglan sem enyhült harag akkor támadt, midőn Némethy lelkész halála után én a Jánosi Zoltán debreczeni papsága mellett kötöttem fel a kardot, holt nagytiszteletű Kiss Albert ev. ref. lelkész ur, volt pártvezérem, a maga vőjét, az újvárosi papot akarta debreczeni lelkésznek megválasztatni. Távol áll tőlem, hogy a Kiss Albert ur vőjét kicsinyeljem, de a választás eredménye bebizonyította, miszerint nt. Kiss Albert lelkész uron és a szűkebb körű környezeten kívül más nem öhajította őt. El is bukott! Jánosit választottuk meg debreczeni papnak; de az én sorsom is meg volt pecsételve Kiss Albert urék előtt! Mert nekik nem önértetes, az elveket önzetlenül szolgáló, igazi független lapot megillető lapszerkesztő kellett, hanem a nyújtott korpáért parancsszavokra nyalakodó, vagy marakodó tollas bérencz.

[Folytatom az írást.]

Kömvisek sztrájkja.

— Nem egyeztek meg. —

Pénteken délután az ipartestületben utóljára jöttek össze a sztrájkoló kömvisek és munkaadók. Még egyszer megkísérelték, hogy a közöttük felmerült differenciákat elsimítsák s a munkások a munkát újból megkezdhessek. Mindenképen sajnálandó, hogy ez nem sikerült. Olyan hat pontba foglalták a munkások követeléseiket, hogy a munkaadók azokat nem írták alá.

A békéltető tárgyalás.

A békéltető tárgyalást Polgár Zsigmond iparfelügyelő vezette mindvégig komoly pártatlansággal s megjelentek még Vetésy Béla a rendőrségről, mint az iparhatósági ügyek vezetője, Tóth Kálmán ipartestületi elnök és dr. Tóth Kálmán ipartestületi jegyző.

A munkaadók részéről jelen voltak: Károlyi Sándor, Nagyházy Sándor, Tóth István, Tóth Lajos, Cseresznyés Sándor és Szikszay Géza.

A munkásokat Bárczy Lajos, Kaszás Sándor, Jóna József, Jóna Lajos, Kovács Ferenc és Tarr Bálint képviselték.

Polgár Zsigmond a tárgyalás megkezdése előtt figyelmeztette úgy a munkásokat, mint a munkaadókat, hogy lehetőleg egymás érdekeit kölcsönös méltánylásban részesítsék s akkor bizonyosan meg tudnak egyezkedni. Ezután a munkások mutatták be 6.

pontba foglalt követelésüket, mert — mint kijelentették — ők, mikor munkájukat a munkaadónak bérbe adják, nem kérnek, hanem követelnek.

A munkások követelése.

1. A munkaidő 12 óras keretben 10 óra legyen. A reggelinél fél, az ebédnél másfél órai megszakitással.

2. A munkabér óránként meghatározott minimuma 32 fillér helyett 36 fillérré emeltesék fel.

3. A munkások bizalmi férfait ismerjék el a munkaadók.

4. Munkarendvédő bizottság alakításának munkásokból és munkaadókból.

5. A sztrájk törököt a munka újra megkezdésekor a munkaadók azonnal bocsássák el.

6. E mozgalomból kifolyólag senki meg ne rendszabályoztassék.

A pontozatok tárgyalása.

A bemutatott hat pont közül csak az első és a negyediket fogadták el a munkaadók. Ugyanis ők is elegendőnek tartják a tíz órai munkát és ők is belátják, hogy szükség van olyan munkarendvédő bizottságra, melynek feladatai közé tartozik, hogy az állványokat megvizsgálja, gondja legyen arra, hogy közegészségügyi szempontból a munkás mindennéven védve legyen stb.

A munkabér minimumát 36 fillérré fel nem emelhetik. Erre a mai drágaság miatt képtelenek. De nem tehetik azért sem, mert a multban felvált munkákról van szó, melyeknek a költségvetését ők már 32 filléres munkabérral állapították meg. Azonban e kérdésben hajlandók lesznek majd a télen tárgyalásokba bocsájtkozni velök s a tavaszi munkáknál esetleg 36 filléres minimum mellett dolgozhatnak.

A munkások ezt az ajánlatot nem vették tudomásul, azt hangoztatván, hogy most van a drágaság, nekik most kell már a nagyobb munkabér.

A bizalmi férfiakat szintén nem ismerik el a munkaadók. Állásfoglalásukat azzal igazolták, hogy e bizalmi férfiak épen a legmegbízhatatlanabbak, mert titokban dolgozva mindig csak az egyenletlenkedéseket szították és szítják. De rájuk nem is lesz semmi szükség, ha megalakítják a negyedik pontban kért munkarendvédő bizottságot, mely elvégezhet minden dolgot, ami munkásokat és munkaadókat érint.

Ebben a kérdésben kétségbevonhatatlanul igazságuk van a munkaadóknak. — Mert az a legnagyobb lelkétlenség volna, hogy azokat, akik a munkát egy pillantra sem szakították meg, mert családjukat nem skarták kenyér nélkül hagyni, bocsássák el hűséges munkájukért a munkaadók a munkából. Az igazán érthetetlen, hogy míg a sztrájkolók fennhangok hirdetik, hogy nekik joguk van a munka bármikori abbanhagyására, nem akarják elismerni, hogy épen olyan joga van a munkásnak ahhoz is, hogy dolgozzon, ha akar, ha munkát kap. Tehát az ötödik pontban sem tudtak megegyezni egymással a sztrájkolók és a vállalkozók.

A hatodik pontot tárgyalni sem engedte az elnök, mert azt törvénybe ütközönek tartotta. Hogy vállaljon garanciát az ipartestület azért, hogy senkit sem szabályoznak meg, ha esetleg törvénybe ütköző dolgot követett is el például e mozgalomban?

Miután tehát a békéltetés nem sikerült, Polgár Zsigmond kijelentette, hogy az iparhatóság mindent megtett a békességes rend

visszaállítására, tovább ők a sztrájkjal nem foglalkozhatnak, most már a rendőrséghez tartozik az egész dolog.

— Pósa és a kis Magyarifü. A

gömbölyü Magyar Imrének van egy jóképü kis fia, a ki már most is nagy ügyességgel hegedülget. . . Ez az ügyes kis fiu fogja üdvözölni Pósa bácsit a gyerekek nevében az ispotályi paplak tornácánál. Még pedig nem a hegedüjét szólaltatja meg a kis Magyar, hanem verset mond Pósa bácsinak. Ezt az üdvözlő verset, ha jól sejtjük, a poétás ispotályi pap, Könyves-Tóth Kálmán szerzette költő barátjának, Pósa-bácsinak az üdvözlésére. . . Ha még majd a hegedüjét is megszólaltatja a kis Magyar és ráhuzza valamelyik bubánatos szép Pósa-Dankó nótánkat, akkor fog még csak igazán elérzékenyedni az a bohó jó gyermek szivü Pósa, mert ismerni kell a Pósat. Nálánál senki sem szereti jobban az okos, a szép magyar gyerekeket.

— A varrógép nem foglalható

le. A kassai kir. ítélőtábla igen fontos végzést hozott egy iglói szabó főbebezésére, akit hitelezői végrehajtottak és akinek varrógép is lefoglalták. A kir. ítélőtábla azonnal változtatta meg az I. foku bíróság végzését, mely a varrógépet lefoglalhatónak tartotta, hogy a szabóipar mai fejlettsége mellett kizártnak tekintendő, hogy egy városban élő szabó mesterségé varrógép nélkül folytathassa, vagyis úgy, hogy megélhessen. Más szóval a tábla a varrógépet az 1881. XL. tc. 51. §. n) pontja alá tartozó munkaszernek tekintette. Örüünk, hogy a bíróság a törvény szellemében járt el s reméljük, hogy ilyen törvényt magyarázat mellett lassan eljutunk odáig, hogy a létminimum is meg fog állapítani a végrehajtások alkalmával.

— Bismarck Herbert Debreczenben.

Bismarck Herbert hercegnek, a vaskancellár fiának halála alkalmából a B. Hirlap egy olvasója azt írja, hogy Bismarck Herbert körülbelül husz évvel ezelőtt járt Debreczenben is. Az ottani református kollégiumban ugyanakkor nagy iparkiallítás volt, a melyet Bismarck herceg szintén megszemlélt. Az érdekes vendég azután megtekintette a Hortobágyot és az ottani híres ménest, a mely nagyon fölkeltette érdeklődését. Ehez a hirhez még azt füzük hozzá, hogy a protestáns hercegnek, a tudományok művelt lelkü barátjának a Hortobágyonál jobban tetszett az ösi református kollegiumunk. A mi érthető is!

— Harmadik osztály a gyorsvonaton. Az utazó közönség kényelmének és érdekeinek előmozdítása szempontjából kiváltképpen felemlítésre és komoly elbírálásra méltó az a terv, amelyet Neményi Ambrus, a vasuti ügyek előadója megpendített. Neményi ugyanis javaslatot készített, amelyben azt indítványozza, hogy az állam a gyorsvonatokon léptesse életbe a harma-

Legjobb

és legelegánsabb férfi és fiuruhák az „Angol szabó” czimü

uri szabó

üzletben készíttetnek. Minden megrendelő legalább 30 koronát tartarít meg.

Rosenberg József férfi szabónál, Kossuth utca 8. szám.

dik osztályt. A Neményi Ambrus terve különben, mint értesülünk, valóságot fog ölteni. A kereskedelmi miniszteriumban tanulmányozás tárgyává teszik az életrevaló tanácsot és a külföldi példákból levont következtetések, meg a hazai viszonyok egybevetése után javaslatot készítenek a nagyközönség jogos érdekei szempontjából oly annyira fontos államvasuti ujitásra nézve.

— **Meghalt.** Szálkai Erzsébet ev. ref. 17 hónapos csecsemő.

— **A polgári asztaltársaság** a szegény gyermekek felruházásának ügyében szombaton (azaz ma, szept. 24-én) esti 8 órakor a Dreher-sörcearnokban gyülest tart. Az elnökség kéri a tisztelt tagokat, hogy az ügy fontosságánál fogva teljes számban jelenjenek meg.

— **Dr. Bacsoni Lajos** siremlékére és a nevére tündő alapítványra a debreczeni főiskolai tanári kartól rendezett gyűjtésből 1218 korona 74 fillér folyt be. A befolyt összeg az időközi fakarékpenztári kamatokkal f. évi aug. 15-ig 1333 k. 70 f.-re növekedett. Ezen összegből a sarkó 760 korona költséggel f. é. augusztus 13-án a czepléd-utcai temetőben felállított. Szürke sziléziai gránitból való, s a terméskő alappal együtt mintegy három méter magas pyramis, ezzel a felirással: „Dr. Bacsoni Lajos ref. főiskolai jogtanár 1851—1902. Az egyház és iskola fényes elméjü, lánglelkü és fenkölt jellemü munkásának emelték tisztelői és barátai”. Bemutatása egyszerű és rövid ünnepség keretében az őszi egyházkerületi közgyűlés alkalmával fog megtörténni. A sarkó árának kifizetése után megmaradt 573 k. 70 fill. f. évi augusztus 14-án befizetett a főiskolai pénztárba az egyházkerülettől a Bacsoni-alapítványra adott 200 koronához csatolás végett s ugyanakkor az alapítólevél is beterjesztetett a főiskolai gazdasági tanácshoz. Az alapító levelet az egyházkerület megbízásából Dávidházy János esperes és a tanári kar megbízásából Sass Béla, dr. Helle Károly, Orosz István és Karai Sándor kollégiumi tanárok állították ki. E szerint az alapítványi tőke kamatai mindaddig tőkésített fognak, míg a tőke 2000 koronára meg nem nő. Ekkor az évi kamatját egy debreczeni főiskolai növendék fogja kapni ösztöndíjjal, elsőbbség biztosítván Bacsoni Lajos leszármazottainak és rokonainak.

— **A „Dankó-négyes”.** Dehreczenben. Szegedről érkezett hozzánk egy levél, a szegény Dankó Pista egykori karmestere, Helvey Gyula irta. Helvey a szegedi „Dankó-négyes” társaság szervezője azt irta, hogy f. hó végfele országos hangverseny körútra indul a társaságával. Ekkor utba ejtik Debreczont is. Mi szívesen említjük fel, mert Helvey-ék a Dankó-nótákat éneklék mindenütt és jövedelmük egy részét is a Dankó-szobrára gyűjtik.

Minden bel- és külföldi gyógyszer különlegességek, illatszerek, szappanok, cosmetikai cikkek főraktára Debreczenben és Hajdumegyében.

— **Doktorrá avatás.** Kolozsvárról értesülünk, hogy Gulácsy Sándor, a ki a debreczeni jogakadémia egyik kitünő hallgatója volt, kitüntetéssel tette le a jogtudományi államvizsgát. A kitünő ifju jogász embert ma avatják doktorrá.

— **Megtizedelt virilisták.** Arad szabad királyi város igazoló választmányának tegnap tartott ülésén érdekes előterjesztést tett a választmány egyik tagja, aki azt indítványozta, hogy azok a legtöbb adófizetők, kik valamely iparos, vagy kereskedő cégnek tagjai, mely nem az illetők egyéni neve alatt vezetettik: töröltessenek a virilisták névjegyzékéből. Csupán azokat engedi fölvétetni, akik magánvagyonuk vagy jövedelmük után fizetik a megfelelő adót. Az igazoló választmány elnöki döntéssel magáévá tette az indítványt. Az aradi tudósításhoz még hozzáfűzhetjük azt, hogy néhány más város, közöttük Nagyvárad is hozott már hasonló határozatot.

— **Debreczeni birtokváltások.** Bárány Mór és neje Fürst Berta veszik a debreczeni 8566. sz. jtkvben foglalt homokkerti gőz- és olajmalom árverésen 64472 kor. — Kovács Ferenc és neje Barna Juliánna veszik a debreczeni 1485. sz. jtkvben foglalt Kut-utca 8. sz. házat Kokas Józsefné Munkási Esztertől 3200 kor. — Mór Mihály és neje Szécsényi Róza veszik a debreczeni 6369. sz. jtkvben 400 négyszögöl libakerti földet Molnár István és neje Nagy Zsuzsánától 4000 kor. — Szatmári József és neje Molnár Zsuzsánna veszik a debreczeni 1155. sz. jtkvben foglalt 550 négyszögöl csapókerti szőlőt Liszkai Sára Szentgyörgyi Lajosnétól 1530 koronáért.

— **Zsebvágás a vonaton.** A jól begyakorlott zsebtolvajok, ha megújnak Budapestet, vagy ha bajt éreznek maguk körül a fővárosban, uriasan felöltözködnek, váltanak első, második osztályu jegyet és úgy indulnak körútra a jó vidékre. Az ilyen urizsiványok a legveszedelmesebb tolvajai az utazó közönségnek. Bizonyosan ilyen ügyes zsebvágó emelte el Haubrunn Henrik szatmári terménykereskedő 320 koronát érő vastag aranylánczát és 120 korona értékű aranyórát is. Haubrunn Henrik Budapestről jött pénteken éjszaka hazafele s Püspökladány és Szoboszló között kicsit elszundikált... Midőn Szoboszlóról kiindult a vonat és az óráját akarta megnézni már nem találta se az órát, se a lánczot, A károsult a debreczeni állomásnál a szolgálaton levő rendőrnek jelentette be a lopást.

— **Verekedő talyigások.** Sehonnai Nagy Gábor és Smeil György talyigások pénteken, már délelőtt igen a fenekére nézhettek a pohárnak. Össze is verekedtek. A nyugati-utca volt a két talyigás harcának a csatamezeje, hol alaposan helyben hagyták egymást. De ezt is olyan éktelen istenkáromlás közepett csinálták, hogy a zajra az egész utca népe körülvette őket s a győzedelmesebbiket hátoritgatta csintalanokdó megjegyzésekkel. Rendőr választotta szét a két részeg verekedőt s feljelentette őket a bűnügyi osztályon utcai botrány miatt.

— **Kenyér és zabszállítás a katonáknak.** A debreczeni 3. honvéd gyalogezred parancsnoksága a következő közérdekű hirt közli. A budapesti I. honvéd kerületbeli állomásokon elhelyezett honvéd

csapatok (intézetek) számára 1905. évi január hó 1-től 1905. évi december hó 31-ig terjedő időtartam alatt szükséges kenyér és zab szállításának biztosítása végett az alábbi részletesen kitüntetett állomásokon és napokon kizárólag zárt irásbeli ajánlatok útján versenytárgyalás fog tartatni. — A biztosítási tárgyalás tartatik, ezután 1904. október 7-én Kunfélegyházán 11-én Debreczenben (a zilahi állomás részére is) 17-én Kecskeméten 21-én és Nagyváradon október 24-én délelőtt 10 órakor. A teljes szövegű hirdetmény, valamint a szállítási feltételek füzete az I. honvéd kerületi parancsnokság hadbiztosítási osztályában, a budapesti 1. a gyulai 2. a debreczeni 3. a nagyvárad 4. honvéd gyalogezred, valamint a budapesti 1. s a debreczeni 2. honvéd huszárezred kezelőbizottsági irodájában, végül a kunfélegyházai, zilahi és kecskeméti honvéd állomásparancsnokságnál betekintheők, s a nyomtatott szállítási feltételek füzete ugyanott példányonként 16 fillérért megszerelhető. A szállítás iránt érdeklődők figyelmeztetnek hogy az esetleg benyújtandó ajánlataikat csakis a teljes szövegű hirdetményen közölt mintának pontos betartásával.

— **Bepanaszolta a gazdáját.** Nagy panaszszal állott a rendőrség elé Mikó Zsófia, előadta, hogy V. K. sütőnél szolgált, de nehéz kenyérre jutott nála. Nem volt olyan nap, hogy gazdája le nem szidta volna, sőt panaszkodása szerint tizenkettedikén és huszonkettedikén meg is öklözte, éjszaka az ágyából az utcára kikergette és hogy verésével testisértést is okozott rajta, igazolja az orvosi bizonyítvány is, amiért négy koronát fizetett a doktor urnak. Ezért azután most ott is hagyta a gazdáját és arra kéri a rendőrséget, hogy oldja fel őt e keserves szolgálat alól s adassa ki a cselédkönyvét s fizettesse ki egy havi bérét is, mert nem ő adott okot a szolgálat megszakítására. Persze a rendőrség elébb megvizsgálja, hogy mennyi az igaz a súlyos panaszból.

— **Érdekes adomány a siketnémáknak.** Maga a dolog igen jelentéktelen lopásról beszél. Inkább az az érdekes benne, hogy a megkárosított Kiss István, a kártérítésképen neki megítélendő büntetési pénzt előre a siketnémáknak adja. Kiss István ugyanis Tóth Zsuzsánna ellen tett feljelentést, hogy a kertjéből a gyümölcsöt lopja. A napokban rajta is érte s elvette tőle a lopott szőlőt és birsalmát s azt a rendőrségen be is mutatta. Kárát tiz koronában jelzi s ezt ajánlja fel a siketnémáknak Kiss István.

— **A peczerek felszerelése.** Sok feljelentés érkezett a rendőrségre a sinterek ellen, hogy azok kötelességüket nem teljesítik és sok kóbor kutya csatangol szerteszéjjel a városban. A megidézett sinterek azzal védekeztek, hogy ők teljesítenek pontosan a kötelességüket, de nem — tehetik. Fábán és Fazekas bérlők ugyanis nem akarják őket használható szerszámokkal ellátni, pedig már sokszor kérték erre a munkáikat. A rendőrség utasította a bérlőket, hogy szereljék fel a peczereket.

— **Elbitangolt lovak.** Ferenczy Gábor azt panaszkolta a mezőrendőrségen, hogy a Székely Mihály kilencz lova a tengerjébe bitangolt. Kártérítést követel. Kárát megfogják becsülni.

x **Mindenki megáll és megnézi** azt a remekmű tizenöt darabból álló, a magyar ötvös és kézi munka egyik legszebb példányát képező ezüst toilette készletet,

Dr. Rothschnek V. Emil utóda

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

„Arany egyszaru” gyógyszerertár,

Kossuth-utca 8. szám. (A színház mellett.)

mely magára vonja a közönség figyelmét. Egy toilette készlet csupa vert ezüstdől! Remek széles seccesios kivitelű, kézzel vert ezüst keretben egy gyönyörűen csiszolt, faszetirozott tükör a fődarab, melyen egy művészies kivitelű páva trónol felül; alul pedig egy famű, és egy a fürdőből kilépett gyönyörű női alak áll amint nedves hajából kicsavarja a vizet. De a többi darabok is, a kancsó, a kézi tükör, szappan, fogkefe tartó, hajkefe stb. stb. mindegyik egy-egy valódi műdarab. Az egész készlet egy alkalmi vételét képezi a jőnevű Halász Nándor ékszerész cégnek és így az jutányos árban lesz áruba bocsájtva.

x **Hídeg van**, mindenki melegebb ruhát ölt magára, akinek pedig szándéka ujjat venni, az alig várja a Koch Testvérek budapesti cég debreczeni fiókjának (Piacutca 51. Csanak-ház) a megnyitását, mert jól tudja, hogy elegáns, divatos és tartós ruhát, határozott szabott árban csak is ott vehet. Mint értesülünk, a cég itteni áruházát a jövő héten nyitja meg.

x **Az általánosan ismert koronás nyakkendőket** Békés Lajos uri divat üzlete feltűnő szép minták és kivitelben, valamint a legújabb formákban 80 fillérért árusítja. Ezen előnyös újításra a közönség szíves figyelmét felhívjuk.

x **Letzter József** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piacutca 44. Dr. Ujfalussy-ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejárataánál lévő.

x **Olosó és szép szállomások értek Mentze Henrik** ujdonságok áruházába.

x **Iskolai táskák**, pénz-, szivar-, cigarettatárczák, bőrdöök, gyermekjátékok és alkalmas ajándéktárgyak **Mentze Henrik** ujdonságok áruházában, a legolcsóbbak és legjobbak.

TÁVIRATOK.

Az olasz borvám.

Budapest, szeptember 23. Az olasz borvámról a következő újabb értesüléseket adhatjuk: Magyarországra az új szerződés szerint csak 450,000 métermázsa bort lehet behozni. De a budapesti vámnál, mielőtt a nagy borkezeskedők kezébe kerülne az olasz bor, magyar borokkal kell összevegyíteni. Így tehát ezentúl tiszta olasz bort Magyarországon nem árusíthatnak. Ez intézkedéssel akarja a kormány a jó magyar borok védelmét biztosítani. Elég burkolt, kezdetleges védekezés biz ez.

Egy leszerelt brigadéros mosakodása.

Budapest, szeptember 23. Hódossy Imre országgyűlési képviselő vasárnap utazik kerületébe, hogy beszámolóját megtartsa a választói előtt igazolja, hogy miért nem követte Apponyit az ellenzékre.

A koronaügyész temetése.

Budapest, szeptember 23. Dr. Katona Béla koronaügyész holttestét Kecskemétre, szülővárosába vitték, hol szombaton temetik el. Budapestről a királyi ügyész kar s a jogászvilág sok kitünősége leutazik Kecskemétre, hogy a temetésen részt vegyenek.

Lujza hercegnő és a párisiak.

Budapest, szeptember 23. A francia kormány szócsöve, a „Matin” azt írja, hogy Kóburg herceg Lujza hercegnővel szemben a férj törvényben

biztosított jogaihoz akar nyulni s így akarja kényszeríteni Lujzát a megbékélésre. Ha a herceg erre csakugyan vállalkozik, Párisban hamarosan olyan botrányt csinálnak, hogy rettenetesen megbánja a herceg, amiért nem engedett Lujza kívánságainak. Az üldözött hercegnőt megvédi a párisiak.

Agyonlőtt szerb tanító.

Konstantinápoly, szeptember 23. Kumanovában agyonlőtték Aze volt bolgár és utóbb a szerb párthoz tartozó tanítót, kit most akartak kinevezni rendőrhivatalnökká. Megöletését, valamint a jelzett többi dokosinjei gyilkosságot a bolgár bizottság rovására írják. Az utolsó időben elkövetett gyilkosságok és fenyegetések azt bizonyítják, hogy az akciók előkészítő tuzó elemek, a bandák alakítására elégtelen lévén az ember és anyag, egyes gyilkosságokkal és kegyetlenkedéssel akarnak félelmet kelteni. A tetteseket és társaikat ritkán lehet kikutatni. Az üldözések és kutatások közben a békés bolgár lakosság szenved.

Németek és horvátok vérengzése.

Gyakovár, szeptember 23. A gyakovári nagy korcsmában sok német legény mulatozott, mikor Kozivkoski horvát ember többedmagával szintén oda ment. Német dalokat dalolgattak a német mulatozók, amiből hamarosan szóváltás keletkezett a horvátok miatt. Kozivkoski kezdte a kötekedést. A szóváltás nem sokáig tartott, mert nagy gyorsan olyan parázs verekedést rendeztek a németek és a horvátok, amilyen korcsmai verekedésre nem igen emlékeznek Gyakováron. **Többen elvérzettek és meghaltak, köztük Kozivkoski is; igen sokan súlyosan megsebesültek.** A korcsmában mindent összetörtek; a rendéglőst, amiért csendesítette a garázdálkodókat-családjával együtt kiverték a korcsmából. A később érkezett rendőrség vetett végett a borzasztó pusztításnak és emberölésnek. A helyszínen kapott verekedőket letartóztatták.

A nyitrai rejtélyes gyilkosság.

Nyitra, szeptember 23. A gazdag Grósz gyilkosának nyomára még ma sem jöttek reá. A bíróság ma a váltókat szedte össze. Találtak 212 váltót, melynek legtöbb része 40, 50 koronáról szól. A gyilkos 1500 korona készpénzt nem vitt el, de az egy 5000 koronáról szóló takarékpénztári könyv nem került elő.

Öngyilkosság az utcán.

Budapest, szeptember 23. A Havas-utca 6. szám előtt ma délután addig még ismeretlen, uriasan öltözködött fiatal ember agyonlőtte magát. Az öngyilkos fiatal ember a Képiró-utczában egy hölgy nyakából ki akarta akasztani nehéz aranyláncát s mikor a nagy zajt csapott, — elfutott. De az utcán járók utána futottak és utána kiabálták:

— Rabló, rabló!

A megrémült menekülő fiatal ur a

Havas-utczába fordult be, hol a hatodik számú házba akart bemenni, de a házmeister elébe állott. Ekkor hirtelen revolvert vett elő, kétszer is a házmasterre lőtt, de azt nem találta el, hanem egy suhancz lábába furdott az első golyó. Harmadszor magára sütötte revolverét, és rögtön meghalt. A megsérült suhanczot a Rókus-kórházba, az ismeretlen fiatalember holttestét pedig a rendőrségre szállították.

Az orosz-japán háborúról.

(Távirati tudósítás.)

A japánok felvonulása.

Pétervár, szeptember 23. A hivatalos lap hadtudósítója táviratozza Mukdenből: Kínai forrásból eredő közlések szerint a japánok most vannak azon, hogy megkerüljék a balszárnyat.

Három erőd bevétele.

Tokió, szeptember 23. A japánok 19-ike óta Port-Artur előtt ismét három erődöt vettek be. A Port-Artur ellen való roham néhány napig szünetel, de aztán teljes energiával megtörténik.

Ujabb mozgósítások.

Pétervár, szeptember 23. A 8. hadtest mobilizálásán kívül az odesszai kerületben két tartalék-dandárt kiegészítettek gyaloghadosztálylyá. Ezenkívül a csár elrendelte, hogy nyolcz nap leforgása alatt még öt gyaloghadosztályt lassanak el tüzéséggel. A csapatok szállítása folyamatban van.

Csata előtt.

Szentpétervár, szeptember 23. Saharov tábornok jelenti. Az előőrsök sűrű jelentéseiből az látszik, hogy a harctér délnyugati részén táborozó japánok közeli támadásra készülnek. Segregünk elkészült a támadások biztos visszaverésére.

REGÉNY-CSARNOK.

Egy fegyencz története.

[Fordítás francia eredetiből.] 3.

A világha sok ilyen nyakas és megátalkodott apró végzetek vannak, kik magokat gondviselésnek képzelik.

Ime a lairvauxi központi börtön műhelyeinek az igazgatója ilyen ember volt. Ime ez volt az aczé, melylyel a társadalom naponta a foglyokra ütött, hogy belőlük szikrákat csaljon ki.

Az a szikra, melyet az ilyen aczél az ezekhez hasonló kovákból csal ki, gyakran tüzvészeket éleszt.

Már mondtuk, hogy midőn Klaudius Clairvauxba érkezett, műhelybe osztották és munkához állították. A műhely igazgatója megismerkedett vele, felismerte benne a jó munkást, és jól bánt vele. Sőt úgy látszik hogy egy nap derült kedélybe lévén és látva, hogy Klaudius nagyon szomorú, mert ez az ember mindig arra gondolt, kit feleségének nevezett, az igazgató tehát tréfás-modorban, hogy mulattassa és egyuttal vigasztalja, elbeszélte, hogy az a szerencsétlen nő, kiért annyit busul, nyilvános kéjhölgygyé lett.

Klaudius hidegen kérdezte, hogy hát a gyermekből mi lett. Nem tudták megmondani.

Néhány hónap mulva Klaudius megszokta a börtön levegőjét és semmire sem látszott többé gondolni. Bizonyos komoly nyugalom, mely jellemének sajátja volt, vett erőt rajta.

[Folytatjuk.]

Apró hirdetések.

10 szögig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Főplac mellett, Nemzetőr-utca hármasszamu újépületekben 11. szobából álló 660 forintot jövedelmező ház, esetleg csekély lefizetéssel, 15—40 évi törlesztésre eladó.

Gépjavitó műhely kiadó, a szerszám eladó Mester-utca 39. sz. alatt.

Fűszerkereskedő segéd (keresztény) szerény igényű, állást keres. Esetleg irodai állást is elvállal. Czim a kiadóhivatalban.

Üzlethelyiséget keresek november elsejére, esetleg január elsejére Hungari-kávéházától Hunyadi-utcaáig. Czim a kiadóban.

Két szoba, konyha József k. h. u. 21. szám alatt kiadó.

Darabos-utca 57. sz. a. ház, mely évente 1500 kor. lakbért jövedelmez, jutányos árban eladó.

A volt Vadász Emil-féle szőlő telepen az összes csemege szőlő kilója 10 és 12 kr-jával a telepen eladó. Telefon szám 192.

Legujabb

Női ruhaszövetek

Blouse selymek
Flanellek, Velezek

raktárra érkeztek

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai céghez
DEBRECZEN, Kistemplombazár.

Iskolás fiúk és leányok

részére

kész fehérneműek,
chiffon ingek, gallérok,
kézelők, nyakkendők,
zsebkendők, harisnyák,
paplanok, matrácok,
flanel-takarók

olcsón szabott árakhoz kaphatók:

Szabó Lajos fiai cégénél

Debreczen, Rózsa-tér.

Fényképezési cikkek.

Láda kofferek

uti készletek, pénz-, szivar- és levéltárczák,

férfi fehérneműek

(mérték után is készülnek.)

Solingeni kések, ollók, borotvák, haj, köröm- és ruha kefék, fésűk, szappanok, tükrök nagy választékban, — jutányos áron kaphatók

BORSOS KATA

műipar és férfi divat áru raktárában
DEBRECZEN, városház épület.

Bőr áruk.

Bortermelők figyelmébe !!

Tisztelettel tudatom, hogy Deák Ferencz-utczán fönnálló gépműhelyemben **új találmányu és szabadalmazott vasszerkezetű és felülnyomásu borsajtókat és szőlőzúzókát** készítek, mely bármelyik külföldi gyártmányt is felülmulja.

A borsajtó **fatányérral** van elátva, mustlé a vasrészekkel nem érintkezik, a törköly egy darabban kivehető. Raktáromban minden nagyságban a legnagyobb választékban, **de olcsó árakban** kapható.

Szives pártfogást kérek, tisztelettel

Preizler Mór

műlakatos és gépjavitó műhelye.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy az

Előnyömdámat

a legujabb divat szerinti mintákkal szereltem fel, ahol a **legujabb minták, monogrammok, czakkok, ingbetétek** nagy választékban lesznek előrajzolva.

Kezdet és kész kézi munkák

külön osztályában a **legdivatosabb hímzések, fletnec munkák, festések, goblinek** vannak kiállítva a legolcsóbb szabott árak mellett.

BENYÁTS EMIL

női kézimunka, rövidáru üzletében
DEBRECZEN, (Tisza palota.)

Tüzifa beszerzés.

A téli időszak közeledtével van szerencsém a nagyérdemű közönség b. figyelmét felhívni

Tüzifa raktáramra,

hol a legjobb minőségű **cser, tölgy, bük, varga és gyertyánfa** úgy öl számra, valamint vagon számra házhoz szállítva megrendelhető.

Megrendelések elfogadtnak. Iroda: a debreczeni sörcsarnok udvarában, Halász köz 4. sz., Lindenfeld Jenő fűszer-nagykereskedőnél Városház utca 2. sz.

Vidéki megrendelések vagon számra gyorsan eszközöltenek.

Kiváló tisztelettel

HÁY KÁROLY,

tűzifakereskedő.

Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1899.

Arany érem
Budapest 1899.

Arany érem
Pozsony 1902.

hydraulikus sajtóért.

szőlő- és gyümölcsmust sajtólásra a nagy üzem számára.

2 kitolható kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcsnedv-sajtókat

kézihajtásra Herculesnyomórészkezetűvel, fa- vagy vastányérral.

Gyümölcs- és szőlő-örlőket, bogozógépeket

Gyümölcs-aszaló-készülékeket

gyártanak és szállítanak jótállás mellett mint különlegességet a legujabb szerkezetben

MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, II

különlegességi gyár gyümölcserőteljesítési gépekben.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. Megrendelések idejekorán kéretnek.

Üzleti elvem: Élni és élni hagyni!

Ki akar

olcsón igen szép női ruhaszöveteket, flanelt (Vellesz) Barchetot, de különösen: gyönyörű szép Blousravaló mindenszinű Louisin selymeket vásárolni, az a saját érdekében látogassa meg a Piacz-utca 19. szám alatt levő

MARADÉK ÁRUHÁZAT

ahol Minden olcsó és semmi sem drága.

Ingyen fénykép.

Debreczen legszébb árúháza.

Az egész város

csak **KOCH** Testvérek
Debreczen, Piacz-
utca 51. (Gsanak-ház.)

e hó végén megnyiló férfi-, fiu-,
leányka és gyermekruha áruházáról

beszél!

Kedves barátom! maga megfázik, mért nem öltözködik jobban?
Most már nem bánom, ha meg is fagyok, de bevárom e néhány
napot míg a budapesti KOCH TESTVÉREK cég megnyitja a debre-
czeni nagy férfi ruha áruházát, ott fogom saját- és gyermekeim
szükségletét elegáns, divatos- és jó minőségű ruhákban olcsón,
szigoruan szabott árak mellett beszerezni!

A n. é. közönség tisztelettel meghivatik, hogy meggyőződést szerez-
zen, miszerint az ország egyik legrégebbi áruházában

Neumann M.

Piacz-utca 49.

utólérhetetlen nagy választékban minden idényre szükséges férfi és fiu ruhák
kizárólag legjobb minőségben az egész országban elismert legolcsóbb árak
mellett árusítanak.

Neumann M.

cs. és kir. udvari szállító

áruházában minden egyes darabon látható szabott ár a legpontosabban be-
táratik, tulkövetelés teljesen ki van zárva, ennél fogva

Neumann M.

Magyarország legnagyobb áruháza, mint eddig az egyedüli megbízható be-
vásárlási forrás. Ma érkeztek meg az őszi és téli idényre szükséges férfi-,
fiu- és leányka-ruhák.

Neumann M.

Alapított 1845 ben. — Debreczenben, Piacz utca 49. a magy. kir. főpostával szemben.